

a Városháza dísztermében. A rendezvény díszvendége *Szőnyi Erzsébet* Kossuth-, Liszt-, Erkel-díjas zeneszerző, zenepedagógus volt. Bár a hosszú utat nem tudta vállalni, távollétében a szerzőt a kamarazenekar *Preludium és fuga* című művével köszöntötte.

Neves előadók tudományos előadása gazdagította a verbunkos zene ismeretét, szerepét és hatását a magyar zenei életben. A zenetudományi konferencia előadói: Agócs Gergely, Bónis Ferenc, Dombóvári János, Fehér Éva, Gombos László, Ittész Mihály, Rakos Miklós, Elek Szilvia, Sziklavári Károly, Tusnád László voltak.

A magyar nemzeti romantika koráról ismét Széphalmon, a Magyar Nyelv Múzeumában, valamint Tállyán osztották meg gondolataikat, s beszéltek legfrissebb kutatási eredményeikről. A konferencia ezúttal is a Tállyán nyugvó Lavotta János síremlékének, valamint főtéri domborművének koszorúzásával, a Himnusz és Szózat eléneklésével ért véget.

Márkusné Natter-Nád Klára

Fáy István Zenei Gyöngyei

Verbunkosok 4 Kézre

Fáy István gróffal és a verbunkossal 2 évvel ezelőtt találkoztam *Horváth Anikó* zongoraművész kolléganóm jóvoltából, aki egy könyvtári keresgélés során bukkant rá *Fáy: Régi magyar zene gyöngyei* című kottagyűjteményére. Mivel ezek a művek 2 zongoristára, 4 kézre íródtak, ezért egyértelmű a feladat; végig kellene játszani, nézni ezeket a darabokat.

Némi ellenállással vágtam ebbe bele, hiszen korábban – sem csembalista, sem pedig zongorista minőségemben nem találkoztam még 19. század elején, közepén működő magyar zeneszerzővel Liszt Ferencen kívül, s a verbunkosról sem volt semmiféle ismeretem.

Itt jegyzem meg, hogy az 1990-es évek közepén a Zeneakadémián a verbunkosról – sem mint műfajról, sem mint zenei nyelvről – egyáltalán nem tanultunk. Tehát, elmondhatom, hogy a mai átlagos képzésben részesült muzikus sem tudhatott, hallhatott, érthetett a verbunkoshoz.

Visszakanyarodván saját személyes élményeimhez, amikor a kezdeti tiltakozást, ellenérzést legyőzve sorra játszottam el kolléganómmal Fáy István verbunkos- és csárdás feldolgozásait és saját kompozícióit, egyre kíváncsibbá és érdeklődőbbé váltam, vagyis ez a zene egyre jobban elvarázsolt. Ekkor kezdtem el komolyabban foglalkozni ezzel a korról és legjelesebb képviselőivel. Számomra Fáy István volt a közvetítő. A kiváló zongoravirtuóz, zeneszerző és zenei író, aki szenvedélyesen szerette hazáját és annak zenéjét.

Gróf Fáy Istvánról sajnos nem sokat tudunk. Különleges, talán külön ember lehetett, életének részleteit a mai napig is homály fedi. A bernát-

kértsi és fái gróf Fáy István 1807-ben született, Kassán keresztelték meg, és 1862-ben, Fülesen halt meg. Nem túl hosszú agglegény életét az aktív muzsikálás mellett művészeti mecenatúrával, hangversenyek szervezésével, műgyűjtéssel és a máltai lovagrendben való munkálkodással töltötte.

A fennmaradt dokumentumok szerint már nagyon fiatalon, huszonevésen valós, mai értelembbe vett „zenei fesztiválokat” szervezett fái kastélyában, ahová nagyszámú muzsikust és hallgatóságot hívott meg minden alkalommal. E rendezvényeket „Muzsikai Akadémiáknak” nevezte el, és ezeken a korabeli tudósítások szerint a legnagyobb bécsi klasszikus mesterek mellett akkori kortárs szerzők művei is felcsendültek, és gyakran maga, a gróf is fellépett a koncerteken zongoristaként.

Hogy milyen is lehetett egy ilyen – Fáy gróf által szervezett Muzsikai Akadémia a Fáj-i kastélyban, arról a 1832. március 28.-i „*Hasznos Mulatságok*” című korabeli lap tudósít.

„A gróf Fáy István által alapított „Felső Magyar Országai Egyesület” az Abaúj megyei Fájban négynapos „muzsikai időszak”-án koncertek hangzottak el Haydn, Mozart, Beethoven, Riess, Zomb, Weber stb. műveiből. „*Nevelte ezen időszak örömeit a’ tisztelt igazgató Gróf által egy tiszta tsendes estve adatott pompás új készületű Tüzi játék és víg nemzeti tántzos multság, mellyeket a’ Tagok kedv emelésekre jeles tzigány hangász Társaság ügyes muzsikája szokott lelkesbíteni.*” Más források Fáy Istvánt, mint kiváló zongoristát említik, aki például valamely Mozart versenymű előadásával is brillírozott.

Fáy-nak igen mély ismeretei lehettek az akkoriban „magyar”ként elnevezett műfajról, a verbunkosról, erről tanúskodik egyetlen fennmaradt gyűjteménykötete, az 5 kötetes, négykezes „Régi magyar zene gyöngyei”, amelyt 1857 – 61 közt adtak ki Bécsben. A gyűjteményben a kor valamennyi ismert muzsikusa megjelenik; Bihari, Csermák, Lavotta, Zomb, Kecskeméti, Bunkó, Merk és sokan mások. Sőt, a kortársakon kívül régebbi nevek is előbukkannak, olyanok, mint Czinka Panna és a Rákóczi nóta és induló.

Fáy alpanyagként kezeli más szerzők dallamait, s azokat rendkívül művesen és ügyesen dolgozza fel 4 kézre. Saját maga is ír egy-egy bevezetést egy-egy dallam elé, s ilyenkor saját nevét is feltünteti a mű kezdetén, majd a lehető legtermészetesebb módon folytatja Biharival, Lavottával, vagy mással. A dallamokról gyakran kiderül, hogy írója – a megjelölt név ellenére – eredetileg nem is az, hanem más, vagyis, egy-egy dallamot több szerző is feldolgozott azelőtt, hogy Fáy megírta volna belőle saját verzióját. Sok esetben Fáy maga segíti olvasóit, előadóit a tájékozódásban, előszóiban komoly zenetörténeti leírást adva egyes szerzőkről, művekről.

Elek Szilvia

A Lavotta Konferencián, június 28-án elhangzott előadás rövidített változata.
Elek Szilvia és Horváth Anikó zongoraművészek, november 30-án a „Magyar Zene ünnepe – Művészestélyén” Fáy István műveiből is előadtak.